

A felperes keresete vagylagos (látszólagos) keresethalmazatot tartalmaz. Vagylagos kereset esetén csupán az egyik kereset nyerhet kielégítést, az egyes igények nem minősülnek a kereseti kérelem önállóan elbírálható részének, ezért részítélet sem hozható.

Győri Ítéltábla Gf.II.20.248/2006/5.

Alkalmazott jogszabályok: PP.213.(2) bekezdés

A felek 2004. év elejétől üzleti kapcsolatban álltak, ennek keretében a felperes az alperes műszaki rajzai és tervei alapján különféle termékeket gyártott, amelyeket a nála rendszeresített és birtokában lévő 1200x800x600 mm-es ún. Abeh ládákban, továbbá euró-raklapokon szállított le az alperesnek. A szállításról minden esetben szállítólevél készült és a szállítóleveleken feltüntetésre került az alperes által átvett láda és raklap mennyiség is. A felek a szóban kötött szerződésüket 2004. május 7. napján írásba foglalták. A keretszerződés 4.1. pontja azt a kikötést tartalmazta, hogy az ár a szállítás és a csomagolás, továbbá a postaköltséget is magában foglalja.

A felperes több esetben felszólította az alperest a szállításhoz felhasznált Abeh ládák és euró-raklapok visszaadására. Miután a felszólítások eredményre nem vezettek, az addig átadott ládákról és euró-raklapokról 15.986.200.Ft értékben az alperes felé számlát állított ki. Az alperes a számlát megkifogásolta, visszaküldte, ugyanakkor 2004. szeptember és október hónapokban 141 darab Abeh ládát a felperesnek visszaküldött.

A 2004. december 14-ig fennállt gazdasági kapcsolat alatt a felperes összesen 686 darab Abeh ládát és 276 darab euró-raklapot adott át az alperesnek, ebből az alperes 141 darab Abeh ládát szállított vissza a felperesnek.

A fizetési meghagyásból perré alakult eljárásban a felperes pontosított keresetében „elsődlegesen” a Ptk.193.§ (1) bekezdése alapján 545 darab Abeh láda és 276 darab euró-raklap kiadására, „másodlagosan” az 545 darab láda és a 276 darab raklap ellenértéke, összesen 23.033.250.Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal védekezett, hogy az írásbeli keretszerződés 4.1. pontja szerint a díj magában foglalta a göngyöleg, így a ládák és az euró-raklapok ellenértékét is, ezért a ládák és a raklapok visszaszolgáltatására nem köteles. Azzal is érvelt, hogy a napi- kétnapi oda-vissza fuvar során a ládák és a raklapok „forogtak”, ennek során a szállításhoz felhasznált ládák és raklapok a felperes telepére visszakérültek. Álláspontja szerint a felperes – figyelemmel arra is, hogy más gazdasági partnere felé is szállított – a keresetében megjelölt mennyiségű ládával és raklappal nem is rendelkezhetett, ezért kérte a felperes kötelezését a ládák és raklapok beszerzését tanúsító okiratok (számlák), továbbá a tényleges mennyiséget tanúsító leltárívek, készlet-nyilvántartási lapok bemutatására. A felperes által a ládák és raklapok ellenértékeként megjelölt összeg véleménye szerint eltúlzott, és a valós érték meghatározására szakértői vélemény beszerzését kérte.

Az elsőfokú bíróság a tárgyalást a felperes „elsődleges” és „másodlagos” kereseti kérelme tárgyában elkülönítette és a 2006. május 27. napján hozott „részítéletében” kötelezte az alperest a felperes részére 545 darab standard változatú 1200x800x600 mm méretű Abeh láda, továbbá 276 darab euró-raklap 15 napon belüli kiadására.

Határozata indokolásában az elsőfokú bíróság az írásbeli keretszerződés 4.1. pontja értelmezésével arra a megállapításra jutott, hogy a szállításhoz felhasznált és göngyölegként funkcionáló euró-raklapok és Abeh ládák ellenértéke a vállalkozói díjba nem volt beépítve. Kiemelte, hogy a felperes több esetben felhívta az alperest a ládák és a raklapok visszaadására, ugyanakkor az alperes ezt a tényt nem vitatta. A felperes az átadott ládákról és euró-raklapokról számlát is kiállított, a számlát ugyan az alperes megkifogásolta és a felperesnek visszaküldte, ennek ellenére jelentős mennyiségű Abeh ládát szállított vissza a felperesnek. A számla megküldését követő személyes megbeszélésen a ládák, illetőleg raklapok tulajdonának kérdése fel sem merült, ugyanakkor a szerződéskötés előkészítésében az alperes részéről közreműködő Lábady Győző tanúvallomása szerint is a szerződéskötés során a csomagolási költség körében a felek nem a ládákra és az euró-raklapokra gondoltak, „csomagoláson” kizárólag a csomagolóanyag költsége és a csomagolás munkadíja értendő.

Rámutatott arra is, hogy a felperes a per során az alperes alkalmazottai által aláírt szállítólevelekkel és átvételi elismervényekkel igazolta az alperes részére átadott raklap és ládamennyiséget. Ezzel szemben a felperes mindösszesen 141 darab Abeh láda visszaadását igazolta. Mindezek egybevetése alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy 545 darab Abeh láda és 275 darab euró-raklap a felperes részére visszaadásra nem került. Az alperes az Abeh ládákat és az euró-raklapokat jogalap nélkül tartja birtokában, ezért a Ptk.193.§ (1) bekezdése alapján kötelezte azok felperes részére történő kiadására. Az elsőfokú bíróság nem tulajdonított annak jelentőséget, hogy a felperes az Abeh ládákat és az euró-raklapokat megvásárolta-e, vagy azokat a készlet-nyilvántartásban szerepeltetette-e, mert a per adataiból kitűnően azokat birtokában tartotta, és birtokából kerültek az alperesnek leszállításra. Ítéletében kifejtette azt is, hogy a felperes „másodlagos” kereseti kérelme, így a ládák és a raklapok ellenértékének meghatározása körében a részítélet jogerőre emelkedését követően folytat további bizonyítást és hoz határozatot.

A „részítélet” ellen az alperes fellebbezett, amelyben az általa kért, de az elsőfokú bíróság által mellőzött bizonyítás lefolytatását követően a részítélet megváltoztatását és a felperes keresetének az elutasítását kérte. Azt nem vitatta, hogy a felperes a perben 545 darab Abeh láda és 276 darab raklap átadását bizonyította, ugyanakkor azzal érvelt, hogy a ládák és a raklapok ún. „körforgásban” voltak a felperes és az alperes telephelye között. Ezt a tényt tanúvallomás is megerősítette. Álláspontja szerint szállítólevelekkel nem bizonyítható, hogy a szerződés fennállta alatt a felperes tulajdonában, illetőleg birtokában milyen mennyiségű láda és raklap volt, és ebből ténylegesen mennyi került felhasználásra, ez csak a felperes könyveivel és leltárával összevetve lenne igazolható. E bizonyítás hiányában pedig véleménye szerint az elsőfokú ítélet megalapozatlan.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú részítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a perben kizárólag annak van jelentősége, hogy a felperes az alperes által is elismerten 545 darab és 276 darab euró-raklapot az alperesnek átadott, amelyeket az alperes mai napig jogalap nélkül tart birtokában.

A fellebbezést az ítéletábla nem találta alaposnak.

A Győri Ítéletábla mindenekelőtt a közvetkezőkre mutat rá:

A Pp. 213.§ (2) bekezdése szerint a bíróság az egyes kereseti kérelmek felől vagy a kereseti kérelemnek önállóan elbíráható egyes részei felől külön ítélettel (részítélettel) is határozhat. „A bíróság a polgári ügyek körében felmerülő jogvitát csak erre irányuló kérelem esetén bírálja el. (Pp.3.§ (1) bekezdés) Elvileg a kereset egy jogviszonyból eredő követelés elbírálására irányul, a célszerűségi szempontok azonban amellet szólnak, hogy a bíróság több keresetet együttesen is elbírálhasson. Ha a felperes ugyanabban a perben – bizonyos feltételek mellett – több keresetet (vagy az alperes több viszontkeresetet) indít, vagy esetleg a bíróság a pereket egyesíti, keresethalmazat keletkezik. Ez lehet személyi (szubjektív), tárgyi (objektív) és vegyes keresethalmazat. Személyi keresethalmazat akkor jön létre, ha a perben több felperes vagy több alperes szerepel. Tárgyi keresethalmazat azáltal keletkezik, hogy a felperes egy keresetlevelében több keresetet indít. Szükséges, hogy a keresetek különböző jogi tényeken alapuljanak, illetőleg különböző jogviszonyból származzanak, vagy pedig tartalmuk (kereseti kérelem) legyen különböző. Vegyes keresethalmazat a személyes és tárgyi keresethalmazat találkozásakor fordul elő, tehát akkor, ha pertársaság esetén érvényesítenek több követelést. Vannak azonban keresettöbbségi esetek, midőn az egyes keresetek egymástól kölcsönösen függnek, illetőleg egymást kölcsönösen kizárják és egyidejű létezésük csak átmeneti jellegű, kielégítést pedig végső soron csupán egyikük nyer. Ezek a látszólagos keresethalmazatok.

Látszólagos tárgyi keresethalmazat jön létre vagylagos (alternatív) kereset esetében is. Kötelező alternativitást tartalmaz a Pp.315.§-ának (1) bekezdése, mely szerint ingó dolog kiadására irányuló fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemben meg kell jelölni azt a pénzüsszeget, amelyet a jogosult a dolog helyett elfogadni hajlandó. Alternatív keresetet eredményez a vagylagos szolgáltatás (Ptk.230.§) perlése, ha a választása joga még nem szállt át a jogosultra.” (A HVG Hírlap és Könyvkiadó Kft. által kiadott Polgári eljárásjog kommentár a gyakorlat számára I. kötet 258-260. oldalai, e fejezetet dr. Kazai László írta.)

A Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának Tanácselnöki Értekezlete a 2005. november 9-én tartott ülésen kifejtette, hogy látszólagos tárgyi keresethalmazat esetén a felperes több, egymást kölcsönösen kizáró kereseti kérelmet terjeszt elő, amelyek vagy a vagylagosság, vagy az eshetőlegesség viszonyában állnak egymással. A vagylagos kereseti kérelmek mögött mindig az anyagi jog vagylagossága áll, így az valójában egy igény, nem jelent valódi kereset-többséget (valódi keresethalmazatot).

A konkrét ügyben a felperes keresetében ingók kiadására, illetőleg a kiadni kért ingók ellenértékének a megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A felperes keresete látszólagos keresethalmazatot tartalmaz, az valójában vagylagos kereset, ami azt jelenti, hogyha a bíróság az alperest az ingók kiadására kötelezte a keresetről teljes terjedelemben döntött (Pp.213.§ (1) bekezdése) nem kötelezheti az alperest ezen túlmenően az ellenérték megfizetésére is. Vagylagos igény nem minősül a kereseti kérelem önállóan elbíráható részének. Nyilvánvaló tehát, hogy vagylagos kereset esetén csupán az egyik kereset nyerhet kielégítést, az egyik teljesítése pedig kizárja a másikat. (Szegedi Ítéltábla Pkf.III.20.409/2006/2. számú végzése)

Ebből az is következik, hogy a kereseti kérelemben előterjesztett követelések a Pp.213.§-ának (2) bekezdése alapján részítélettel nem bírálhatók el.

Eljárási szabályt sértett ezért az elsőfokú bíróság, amikor az ügyben részítéletet hozott. Az eljárás szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására kiható hatása nem volt, ezért a Győri Ítéltábla az elsőfokú bíróság részítéletét ítéletként (Pp.212.§ (1) bekezdés) bírálta el.

Az elsőfokú bíróság az ügyben feltárt bizonyítékok okszerű mérlegelésével a tényállást helyesen állapította meg, és az abból levont jogi következtetése és döntésének indokolása is helytálló. Az alperes fellebbezésében nem hivatkozott olyan új tényre vagy körülményre, amely az érdemben helyes elsőfokú „részítélet” megváltoztatására alapot adna.

Az elsőfokú bíróság a perben feltárt adatok alapján helyesen következtetett arra, hogy a termék leszállításához használt Abeh ládák és euró-raklapok ellenértékét a vállalkozási díj nem tartalmazta, ezért a Ptk.193.§ (1) bekezdése alapján az alperes köteles kiadni a felperes által leszállított, de részére vissza nem szolgáltatott Abeh ládákat és raklapokat.

A felperes a per során az alperes alkalmazottai által aláírt szállítólevelekkel és átvételi elismervényekkel igazolta az átadott mennyiséget, ezzel szemben az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy mikor és mennyiségű ládát és raklapot szállított vissza a felperesnek. (Pp.164.§ (1) bekezdése) Az alperes okiratokkal 141 darab Abeh láda visszaszállítását igazolta, további átadást sem okirattal, sem egyéb bizonyítékkal alátámasztani nem tudott. A meghallgatott tanú vallomása konkrét tények hiányában az alperesi védekezés alátámasztására nem alkalmas.

Egyetértett az ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontjával abban is, hogy jelen pernek nem tárgya annak vizsgálata, hogy a felperes mikor és mennyi ládát, illetőleg raklapot vásárolt, készlet-nyilvántartásban milyen mennyiségű ládát és raklapot tartott nyilván. A felperes a szállítólevelekkel nemcsak az átadott láda és raklap mennyiségét igazolta, hanem azt is, hogy azok az ő birtokából kerültek át az alpereshez. Az alperes a per során nem hivatkozott arra, hogy – az egyébként is helyettesíthető dolognak minősülő – ládák és raklapok kiadására (bármely okból) nem képes. Erre figyelemmel a Győri

Ítéletábra az elsőfokú bíróság részítéletét mint ítéletet a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.